

Jaunu pasažieru automobiļu tirgus Latvijā ir nostājies uz stabilas izaugsmes ceļa, tomēr to var apdraudēt nepārdomāti lēmumi no politikas veidotājiem

2015. gadā Latvijā kopumā pirmreizēji ir reģistrēti 16114 automobiļi (pasažieru un vieglais komerctransports līdz 3,5t), kas ir par +7% vairāk nekā 2014. gadā (14991). Tas ir 1123 automobiļu pieaugums gada laikā. Skatoties detalizētāk, tad pieaugums 2015. gadā bija pasažieru automobiļu sektorā, kas sasniedza 12766 pārdoto vienību skaitu pret 2014. gadā 12452 pārdoto vienību skaitu, jo vieglā komerctransporta sektors piedzīvojis lejupslīdi -8% (2348) pret 2014. gadā pārdotām 2539 vienībām.

2015. gads pasažieru automobiļu tirdzniecībā bija stabils un bez lieliem kāpumiem un kritumiem. Vidēji mēnesī tika notirgoti aptuveni 1200 jauni pasažieru automobiļi izņemot februāri. Galvenokārt tas ir skaidrojams ar netipiski lielām Janvāra piegādēm, kad tika reģistrēti ES prezidenitūru apkalpojošie automobiļi, kā arī nelielu līgumu skaitu 2014. gada nogalē, kam plānotās piegādes bija februārī. Gada nogalē pieņemtās nodokļu izmaiņas šķietami varēja veicināt pastiprinātu aktivitāti decembrī, tomēr slepenība, steiga un informācijas trūkums tirgotājiem liedza savlaicīgi tam sagatavoties un decembrī pieauguma vietā bija redzams pat neliels kritums. Vieglā komerctransporta tirgus gan bijis kā amerikāņu kalniņi – no +37% mēneša pieauguma maijā līdz -40% samazinājumam pret 2014. gada jūliju, kas summā rezultējās ar -8% gada vidējo samazinājumu. 2015. gadā samazinājies neklasificētā komerctransporta skaits, jeb tādu automobiļu, kas pēc lietojuma ir vieglie pasažieru automobiļi (M1), bet dažādu apstākļu dēļ tiek reģistrēti kā vieglais komerctransports (N1), reģistrācijas apjomam sasniedzot vien 341 vienības (-29%). Vērtējot pasažieru automobiļu tirgus attīstības tendences jāatzīmē, ka 2015. gadā pieauguma ārtums ir ievērojami mazāks (+7.5%), kā tas bija 2014. gadā (+17%), tomēr būtiski pozitīvāks salīdzinājumā ar Auto Asociācijas oficiālo prognozi +4.5%. Šobrīd jaunu automobiļu tirgus atrodas apmēram 2005. gada līmenī, bet ar nesalīdzināmi ciešāku konkurenci.

Vieglo pasažieru automobiļu zīmolu Top 5 2015. gadā piedzīvojis izmaiņas – Nissan pakāpies no piektās uz 3 vietu un Ford ienākot pirtāko zīmolu pieciniekā licis to atstāt Peugeot. Līderis nemainīgi ir Volkswagen (1979 a/m) ar tirgus daļu 14.4%, tradicionāli otrā vietā ir Toyota (1631 a/m) ar tirgus daļu 11.8%, kam seko Nissan (1460 a/m) 10.6%, Škoda (1014 a/m) 7.4%, Ford (819 a/m) 5.9%. Komerctransporta TOP 3 sastāv no Volkswagen (592 a/m) ar tirgus daļu 18.9%, Renault (448 a/m) ar tirgus daļu 17.6%, kam seko Peugeot (251 a/m) ar 9.9% tirgus daļu. Tirgus turpina iepriekšējos gados novēroto koncentrāciju Top 10 zīmolu virzienā iepriekšējā gadā sasniedzot 70.5% no visām reģistrācijām.

Populārākie pasažieru automobiļu modeļi ir bijuši Nissan Qashqai (866), Volkswagen Passat (578), VW Golf (411). Reģistrācijas datus gan topa trešajā vietā ir Škoda Yeti, tomēr $\frac{3}{4}$ no reģistrētajiem Škoda Yeti ir reeksportēti, kas neļauj to objektīvi vērtēt kā Latvijas klientu izvēli Nr. 3. Populārāko vieglo komercautomobiļu tops palicis pilnībā bez izmaiņām salīdzinājumā ar 2014. gadu – Volkswagen Caddy (281), Renault Master (196), Toyota Hilux (173)

Klašu sadalījums būtiskas izmaiņas nav piedzīvojis – Latvijas tirgū joprojām mini, mazā un kompaktā klase nav pirmā izvēle, kamēr apvidus automobiļu klases ir ar vairāk nekā 3 reizes lielāku tirgus daļu kā ES vidēji un pat vairāk kā Šveicē un Norvēģijā. Tomēr ir daži modeļi kuru ienākšanu tirgū gribas uzsvērt īpaši – Nissan Pulsar, Opel Corsa un Hyundai i20. Pulsar pārstāv kompakto klasi un tā ienākšana tirgū ir bijusi ļoti strauja un veiksmīga, nodrošinot Nissan 3. vietu klasē, kurā tas ļoti ilgu laiku Eiropā vispār nav bijis pārstāvēts. Savukārt Corsa un i20 ir mazās klases pārstāvji, kas lielā mērā nosaka, to cik saprātīga ir mūsu izvēle un cik zaļš nākotnē būs vai nebūs mūsu autoparks. Arī to ienākšana tirgū ir bijusi ļoti veiksmīga pamatā dominējot pircējiem privātpersonām, bet juridiskām personām izvēloties kā labu darbinieka motivatoru un tādējādi aizstājēju kompaktajai klasei. Hyundai i20 ir arī titula Latvijas Gada auto 2016. īpašnieks.

2015. gadā ir palielinājusies privātpersonu daļa tirgū – 22% salīdzinājumā ar 20% 2014. gadā. Jāpiemin, ka arī līzīgā iegādāto privātpersonu darījumu skaits ir sasniedzis 63% no visiem darījumiem, kas ir par 7% punktiem vairāk kā pērn. Šāda tendence norāda, ka privātpersonu maksātspēja ir palielinājusies, ienākumi kļuvuši nedaudz causpīdīgāki un pircēji var kvalificēties bankas finansējumam. Šobrīd privātpersonu pirktāko modeļu TOP 5 izdevies iekļūt tikai vienam automobiļu modelim, kas nav SUV – VW Golf. Privātpersonu populārāko modeļu TOP 2015. gadā sastāv no Nissan Qashqai (366), Nissan Juke (162), Toyota RAV4 (147), kam seko jau pieminētais Volkswagen Golf (119), un TOP 5 noslēdz Opel Mokka ar 118 pārdotiem automobiļiem. Jāpiemin, ka tālu no TOP 5 neatpaliek arī tādi populāri SUV modeļi, kā Volkswagen Tiguan (116) un KIA Sportage (109). Kā redzams, tad privātpersonu izvēle ir daudz vairāk balstīta uz emocijām, par ko liecina lielais SUV īpatsvars.

Korporatīvo darījumu īpatsvars ir samazinājies par 1% un nokritis līdz 22% līmenim (3573 a/m). 2015. gadā korporatīvo darījumu skaits ir sasniegts pārsvarā pateicoties autonomu pirkuma darījumiem. Publiskais iepirkums ir būtisks tirgus arī nomas kompānijām. 2015. gadā automobiļu un nomas iepirkums ir saglabājies pagājušā gada līmenī. Lielāko korporatīvo darījumu apjomu, kur kā īpašnieks vai turētājs ir norādīta nomas kompānija, kā parasti ir nodrošinājuši vadošie auto nomu uzņēmumi SIA „ALD Automotive” (420 a/m), SIA „Transparent” (274 a/m), SIA „Mobility services” (191 a/m) un SIA „Ideal Services” (174 a/m), kas pēcāk nodrošina jaunu auto nomas pakalpojumus iepirkumos valsts un pašvaldību iestādēm un privātajiem uzņēmumiem. Lielākie autoparku atjaunotāji 2015. gadā ir bijuši „Latvenergo” (159 a/m), „Karsten-Sanitex Latvia” (52 a/m), „Lattelecom” (49 a/m).

2015. gadā jaunu auto līzīga līderis „Nordea Finance Latvia” ir godam aizstāvējis savu līdera pozīciju un ir apkalpojis 30% (2413 a/m) darījumus. 2015. gads ir ļoti aktīvs bijis „Swedbank Līzings”. Pēc vairākiem piezemētiem gadiem kompānija ir aktīvi atgriezies līzīga tirgū un ir

finansējusi 1548 jaunus automobiļus sasniedzot 19% tirgus daļu, kas to ierindo otrajā vietā. Par pozīciju zemāk, uz trešo un ceturto vietu ir pārvietojušies "SEB Līzings" ar 1469 darījumiem un "DNB Līzings" ar 1448 darījumiem, kas katram veido 18% tirgus daļu

Pirmreizēji reģistrēto vieglo pasažieru automobiļu vidējais CO₂ izmešu daudzums ir samazinājies no 140 g/km uz 137.7 g/km. Tā, kā šogad nebija elektromobiļu izteiktas reģistrācijas un nav arī pieauguma mazajās klasēs, tas nozīmē, ka iekšdedzes motori ir kļuvuši ekonomiskāki un videi draudzīgāki. Neskatoties uz tehnoloģiju attīstību, Latvija, Igaunija un Lietuva Eiropas kopienā reģistrē automobiļus ar lielākajiem vidējiem CO₂ rādītājiem pēc ACEA (Eiropas autoražotāju asociācijas) apkopotajiem datiem.

Prognozējam, ka jaunu auto tirgus 2016. gadā varētu uzrādīt mērenu izaugsmi pieaugot par +4.5% un sasniedzot 16 900 reģistrētu jaunu pasažieru un vieglā komerctransporta auto vienību. Tiesa liels jautājums ir tas cik un kā visumā nepārdomātās nodokļu izmaiņas, kas stājās spēkā šā gada 1. janvārī ietekmēs, jaunu automobiļu tirdzniecību 2016. un tālākajos gados, un vai šī tirgus tālāka kvalitatīva izaugsme ir iespējama bez pārdomātas un uz konkrētu mērķu sasniegšanu orientētas politikas veidošanu?

Igaunijā jaunu vieglo pasažieru automobiļu un vieglā komerctransporta reģistrācijas apjomi 2015. gadā ir palikuši nemainīgi un 2015. gads noslēgts ar 24 921 reģistrētām vienībām, savukārt Lietuvā pirmreizēji reģistrēti 19452 (+18%) jauni vieglie pasažieru automobiļi un vieglais komerctransporta.

Saskaņā ar Eiropas auto ražotāju asociācijas sniegtajiem datiem Eiropā jaunu auto tirgus 2015. gada vienpadsmit mēnešos kopumā sasniedzis +8,7% tirgus pieaugumu. No būtiskajiem tirgiem vislielāko pieaugumu piedzīvojušas Spānija (+20,9%) un Itālija (+15,5%), Tai pat laikā stabili izaugsmi uzrāda arī miljonu tirgi Vācija (+5.4%), Francija (+6.2%) un Lielbritānija (+6.2%)

Sagatavoja:

Auto Asociācija

Ingus Rūtiņš

Ingus.rutins@autoasociacija.lv